

Zondag 23 februari 2020

Nadab en Abihu - Leviticus 10

1. God straft meteen

Een paar jaar geleden werd ik bevestigd als predikant. Velen van jullie waren erbij in Kinderdijk. Een mooie en feestelijke dag! Gelukkig maar dat de kerk toen niet is ingestort. En ik tijdens het preken geen hartaanval kreeg en ter plekke stierf...

Dat klinkt onwaarschijnlijk. Je moet er toch niet aan denken. Wat verschrikkelijk wanneer een topvoetballer in elkaar zakt vanwege een hartstilstand. Wat te denken van een dominee die sterft op de preekstoel. Tijdens een intrededienst. Het is in 1985 echt gebeurd.¹

*

Dat moet heftig zijn! Wat zeg je dan? Onze predikant is in het harnas gestorven? Of: dit was een oordeel van God? Want dat is wel wat er gebeurt bij Nadab en Abihu, de geschiedenis die we net in Leviticus 10 hebben gelezen. Op de dag dat ze als priester worden gewijd, tijdens de intrededienst, worden ze door het vuur verteerd. En dat is geen bizar toeval, maar het oordeel van de HEER. God straft meteen.

Jij en ik passen wel op om het oordeel van God te verbinden aan ziekte, aan overlijden. Daar zijn al heel wat brokken in gemaakt. Wie ben ik om dat te kunnen zeggen? Als een dominee tijdens zijn intrede een hartaanval krijgt, wat moet ik dan zeggen?

Maar in de bijbel hoor je apostelen en profeten dat wel zo zeggen. Mocht je denken 'dat was alleen in het OT...' denk dan maar aan de geschiedenis van Ananias en Saffira. Vrij snel na het prachtige pinksterfeest vallen 2 mensen dood neer. Een leugentje, blijkt een regelrechte belediging te zijn van de heilige Geest (Handelingen 5).

Het staat niet op zichzelf. Dit is een terugkerend patroon in de bijbel. God begint iets nieuws. Hij sluit een verbond met het volk en geeft zijn geboden, maar vervolgens maken de mensen een gouden kalf. Hij geeft een nieuw land, maar vervolgens is er een Achan die grijpt naar wat aan de HEER gewijd is. En dan grijpt

¹ <https://www.refoforum.nl/forum/viewtopic.php?t=13519&start=2460>

God hard in. De kras op de nieuwe plaat wordt niet geaccepteerd. Iedereen moet direct voelen en ervaren dat het zo niet moet! Op de dag van hun inwijding sterven de 2 zonen van Aaron. Omdat ze zich niet aan de voorschriften van de HEER hielden.

*

Want wat gaat er mis? Als je hoofdstuk 8-9 achter elkaar leest dan is het terugkerende refrein dat de priesters precies doen wat de HEER hen heeft opgedragen. Het luistert nauw in de eredienst aan God. Maar dan opeens klinkt het in vers 1 van hoofdstuk 10 even net iets anders. Nadab en Abihu doen gloeiende kolen in hun vuurbak, leggen er reukwerk op, maar het is ‘verkeerd vuur’. Het voldoet niet aan Gods voorschriften.

Wat dat verkeerde vuur precies is, is moeilijk te zeggen. Had het reukwerk niet de goede samenstelling (Exodus 30,9)? Kwamen de kolen niet van ‘het grote altaar’ zoals de BGT invult? Zouden de twee zonen van Aaron dronken zijn geweest? Want waarom zou Mozes het even later over een drankverbod hebben voor je dienst doet (10,8)? Het blijft gissen.

Ook op andere plekken in de bijbel wordt niet veel meer gezegd dan dat de twee ‘vreemd vuur’ voor het aangezicht van de HEER brachten en Nadab en Abihu daarom stierven (Numeri 3,4 / 26,61). Waar het om gaat is dat ze zich niet aan de spelregels houden. Ze zijn niet zorgvuldig en sterven meteen. God wil bij zijn volk wonen, maar dan moet dat wel in gehoorzaamheid gebeuren.

In de woestijn, nota bene op een feestdag, sterven de beide priesters. God straft meteen.

2. Je hebt niks te zeggen

Wat roept dit bij je op? Af en toe doe ik een bijbelstudie met 20+ers en daarbij stellen we altijd een paar vragen. Wat maakt je in dit bijbelgedeelte blij? Wat ergert je? Wat zegt dit over God? Wat kan je er vandaag de dag mee?

En die eerste vraag bleek dit keer moeilijk te beantwoorden. Er is niet veel in de tekst wat je meteen blij maakt. Wel is er veel wat ergert, wat weerstand oproept.

Ik denk trouwens dat dit een mooie vorm van bijbelstudie is. Je levert je niet uit aan een boekje met antwoorden waardoor je weet ‘hoe het zit’ maar alle spanning er ook uit is. Je blijft ook niet hangen in wat jij ervan vindt of de ander. Maar je onderzoekt

eerlijk wat hier staat. Wat het zegt over God, over jezelf.

Zeker dit soort geschiedenissen laten je ervaren dat je God niet in de greep hebt, maar het eerder andersom moet zijn. Dat er ook kanten aan God zitten die je moeilijk vindt. Lastig te plaatsen. Dat je zelf ook kind van je tijd bent. Geweld en religie vind je sowieso lastig en zeker als het in Gods naam gebeurt!

En je vindt Mozes maar gevoelloos reageren. Voelt hij dan niet aan hoe verschrikkelijk dit voor Aaron moet zijn?! En is het wel eerlijk? Je maakt 1 klein foutje, en meteen word je in de priesterkleden buiten het kamp gedragen. Door de neven (10,4).

Er mag ook niet eens gerouwd worden. De rest van de gemeenschap mag wel rouwen, maar niet de priesters. Als Aaron en zijn zonen hun haar los zouden laten hangen en hun kleden zouden scheuren, zouden ze ook zelf sterven en zou Gods woede zich tegen de hele gemeenschap richten (10,6). En ook moeten ze binnen de omheining van de ontmoetingstent blijven (10,7).

Heftig!

Maar ze doen het wel. Je hoort weer het refrein: ‘ze hielden zich aan wat Mozes hen had opgedragen’ (10,7).

Want de dienst aan God moet doorgaan. Heel nauwgezet. Even later wordt Mozes boos om een bok die als reinigingsoffer was aangeboden en verbrand blijkt te zijn (10,16). En de overgebleven zonen krijgen het verwijt van Mozes dat ze het hadden moeten opeten (10,17). En dan blijkt er gelukkig toch wat genade te zijn... ‘Je weet wat mij vandaag overkomen is’ hoor je Aaron zeggen. Had de HEER het goedgevonden als we deze dag van het vlees hadden gegeten..? ‘Toen Mozes dit hoorde, vond hij het goed.’ (10,20).

Maar duidelijk is wel: houd je aan de regels. Je hebt niks te zeggen als God het zo beveelt.

*

Is dit niet ‘te’? Is het wel eerlijk? Wij vinden dat de straf altijd moet passen bij de overtreding.² En dit voelt overtrokken. En maar al te snel ga je God ter verantwoording roepen. Of je zegt: dit was de God van het OT, maar de Vader van Jezus Christus is heel anders. Dit zegt meer iets over de bijbelschrijver dan over God.³ Trek het je niet zo aan.

2 Sproul, De heiligheid van God, 91.

3 <https://www.trouw.nl/nieuws/smart-op-smart~b0640a49/>

Maar zo reageert Aaron niet! Wanneer Mozes hem aanspreekt, direct na de dood van zijn zonen, zwijgt de hogepriester (10,3). Aaron zegt niks. Wat moet je nu nog zeggen? Hij komt niet in verzet. Hij geeft zich over aan het oordeel van God. Hij laat zich gezeggen! Hij heeft niks te zeggen, ook omdat hij zich overgeeft aan Gods rechtvaardig oordeel.

Van een afstand kan Gods straf vervreemding en verzet oproepen. Maar als je kijkt naar degenen in de bijbel die de straf ondergaan, dan is dat vaak met overgave. Of heilig ontzag. Na de dood van Ananias en Saffira wordt de hele gemeente ‘door grote schrik bevangen’ (Handelingen 5,11).

Wat heb je nu nog te zeggen? Aaron is stil. Niet om een minuut stilte te houden uit respect voor zijn zonen. Maar omdat God te dichtbij komt. Als God, ook in zijn straf, zo dichtbij komt – dan kan je alleen nog maar de hand op de lippen leggen.

3. de HEER toont zijn heiligheid

Die uitspraak van Mozes in vers 3 is een sleutelvers om de rest beter te begrijpen. In de BGT klinkt het gezegde als volgt: *Mijn priesters moeten eerbied voor mij hebben. Alleen dan kan iedereen zien dat ik heilig en machtig ben.* Daar zit iets in van: hoe dichterbij het vuur, hoe zorgvuldiger je moet zijn. Hoe dichterbij de HEER komt, hoe meer aandacht je moet besteden aan zijn glorie.⁴

Ook dat is een doorgaande lijn in de bijbel. Degenen die het dichtst bij de HEER staan kunnen ook het hardst worden gestraft. Mozes zelf mag het beloofde land uiteindelijk niet ingaan vanwege een fout die in onze ogen maar al te snel niet zoveel voorstelt. Over een leraar van het evangelie wordt gezegd dat diegene een strenger oordeel te wachten staat (Jakobus 3,1). Dus ik word als dominee strenger beoordeeld dan jou...

Is het dan niet veiliger om dan maar ver uit Gods nabijheid te blijven? Als het oordeel van de HEER begint in zijn huis, kan je dan niet beter buiten blijven staan? Wie durft nog dichterbij te komen als het tegelijkertijd niet zonder gevaar is?

Juist de priesters moeten goed luisteren naar Gods voorschriften. Omdat zij onderscheid moeten kunnen maken tussen wat ‘heilig’ is en wat niet, tussen wat ‘rein’ is en wat onrein. In het vervolg van deze serie over Leviticus hoop ik duidelijk te maken wat daarmee bedoeld wordt.

⁴ Wenham, NICOT, 22.

Voor nu zeg ik alleen dat als je rein was, je in een goede relatie tot God stond.⁵ Maar als je bijvoorbeeld een lijk aanraakte, dan werd je onrein en daarom mogen de zonen van Aaron hun broers niet wegdragen. En voor hen gold nog iets anders. Ze moesten niet alleen rein zijn, maar ook ‘heilig’. Ze waren ‘apart gezet’, gewijd aan de HEER. Dat gaf hen een andere positie dan de overige Israëlieten. Ze moesten rein zijn, maar door Gods genade moesten ze ook ‘heilig’ zijn.

Want, ze moesten daarin iets weerspiegelen van wie God is. God zelf is heilig. Ik toon hen ‘mijn heiligheid’ wordt in vers 3 gezegd, zonder dat precies wordt uitgelegd wat die heiligheid inhoudt. Je proeft er iets van in hoe God de zonde keihard bestraft, maar wat betekent het dat God heilig is in zichzelf?⁶ Het wil in ieder geval zeggen dat God anders is. Hij is zo bijzonder dat hij niet met iets samenvalt in deze wereld.⁷ Er is onderscheid tussen Hem en wij.

Het goddelijke zit niet in jezelf, zoals in de oosterse godsdiensten en veel moderne spiritualiteit wordt gezegd. Alleen door het wonder van zijn genade kan hij door zijn heilige Geest bij ons komen wonen. Maar zelfs dan blijven respect, ontzag en grenzen nodig.

Het gaat mis als je Hem naar je hand wilt zetten. Daarom wordt het eigen initiatief van Nadab en Abihu hier hard aangepakt. Als de eredienst aan God naar de mens moet worden, en Gods eer verdwijnt, dan wordt het wonder van Gods genade ontheilgd. Dan gaat het mis in de dienst van de verzoening.

Het is een duidelijke waarschuwing, ook voor jou en mij. Als het in de kerk vooral moet gaan om de vraag of je nog aan je geestelijke trekken komt en het genoeg naar je zin hebt, dan gebruiken we God voor onszelf. Als je God en zijn Zoon Jezus vooral nodig hebt voor je eigen wensen, maar je respecteert niet dat Hij anders is dan je soms zou willen, dan doe je net of je God in je zak hebt. En dat is spelen met vuur.

De God zoals we die vanmorgen ontmoeten door Leviticus 10 is

⁵ Bijbelcommentaar OT, 1181 & Wenham, 20.

⁶ Wenham, NICOT, 22.

⁷ Woordenboek bijbellezers, 259.

Daarmee bedoel ik dat het niet zonder risico is om in zijn nabijheid te verkeren.⁸ Als de HEER zijn heiligheid, zou je daar dan niet bang van worden?

4. Is dit onze Vader?

En juist die angst kan het ook ingewikkeld maken. Want durf je deze God wel te vertrouwen? Geloof je dat hij *goed* is en rechtvaardig? Ook als hij zo hard straft?

Is dit onze Vader? Dat is de titel van een boekje van Hetty Lalleman waarin ze verwoordt waarom ze van de God van het Oude Testament houdt. Geloof je dat de God die de twee zonen van Aaron direct strafte, dezelfde is die zijn Zoon Jezus Christus gaf – om de verzoening met Hem mogelijk te maken?

Dat kan een behoorlijke worsteling geven in je geloof. Is Jezus alleen maar relevant in een wereld waar voortdurend de duistere en verheven onweerswolk van de toornende God boven hangt?⁹ Loop je inderdaad vast in je geloof als je zegt dat God voor verzoening zorgt door voldoening te eisen?¹⁰ Moeten we gered worden van zijn woede? Kan hij zijn eigen woede niet stillen en ons vergeven?

Genoeg vragen, genoeg boeken, genoeg studiedagen...

Wat ik steeds weer hoop te ontdekken is dat God volkomen liefde is en tegelijkertijd heilig.¹¹ En dan niet in de zin van: ‘God is niet alleen liefde, hij is ook...’ Alsof God 2 gezichten zou hebben. Dan denk ik aan een vader die onberekenbaar is en onbetrouwbaar. Het ene moment is hij poeslief en het volgende moment krijg je met de zweep...

De uitdaging zit erin om Gods barmhartigheid en rechtvaardigheid niet tegen elkaar uit te spelen. God is helemaal goed. Er is niemand zo goed als God. En God is ook helemaal heilig, voor Hem kan het kwaad niet bestaan.

Die spanning blijft erin zitten, ook in het NT. In de Hebreeënbrief staan de prachtigste dingen over God, over verzoening door Jezus’ dood. Maar ook dat het huiveringwekkend is om te vallen in de handen van de levende God (Hebreeën 10,31).

En zo is Jezus het lam van God dat de zonde van de wereld wegdraagt. Maar in Openbaring 6,16 wordt ook gesproken over

8 J. Dekker, *Theologia Reformata* dec2014 57-nr4, 331.

9 Nietzsche, *Vrolijke wetenschap*, 136.

10 Reinier Sonneveld, *Hoe kan Jezus kruisdood..*, 28-32.

11 Gert-Jan Roest, *Hoe kan Jezus kruisdood*, 179.

de ‘toorn van het lam’. Jezus komt terug om te oordelen de levenden en de doden.

Het komt er voor jou en mij op aan om Hem te omhelzen. Om te erkennen dat we alleen door zijn bloed bevrijd worden van schuld. En ja, dat heeft ook iets onbegrijpelijks, iets ongemakkelijks. En alles rondom straf past niet bij een ‘humaan godsbeeld’.¹² En zo’n geschiedenis als vanmorgen maakt je onrustig.

Maar het leert je ook om eens stil te worden. En je te realiseren wie God *is*. Hij is er niet op uit dat je voortdurend in angst bent dat hij je zal doden, of dat je denkt dat hij een tiran is die bij elk foutje je dodelijk kan treffen. Maar hij is ook niet de tandeloze God die alles wel best vindt. Hij wil bij zijn volk wonen, maar dat kan alleen wanneer wij hem aanbidden in zijn Geest en waarheid.

Laat de spanning dan ook maar staan. Je krijgt het misschien wel nooit helemaal op een rijtje hoe het zit met Gods straf en betrouwbaarheid. Maar ik geloof wel dat we steeds weer terug moeten naar de kern. Daar waar God te vinden is en hij je zoekt: in Jezus Christus!¹³ Het Woord dat mens is geworden en bij ons heeft gewoond, vol goedheid en waarheid (Johannes 1,14). Hij heeft bij ons ‘getabernakeld’ staat er letterlijk in Johannes 1,14. Omdat het experiment met tabernakel en de priesters uiteindelijk niet slaagde. Niet omdat God onbetrouwbaar is, maar omdat de zonde er te diep bij ons ingebakken zit.

Durf je je aan die God over te geven? Geloof je dat je onder Gods oordeel leeft, je veel zondiger bent dan je vaak beseft. Heer, ik heb ook uw straf verdiend. Ik ben niet beter dan Nadab en Abihu toen. Maar ik vertrouw op uw genade en bevrijding. Ik geloof dat het niet zonder risico is om in Uw nabijheid te zijn, maar dat dat wel mag omdat U goed bent! U bent mijn Vader in Jezus Christus Uw Zoon!

Afsluiting

Ik sluit af met woorden van Mark Bot, een collega van me in Maassluis. In een preek over Leviticus 10, die ik afgelopen week las, zegt hij: *“Geloven is niet: een mening over God hebben, en over God praten en denken... het is met God leven, en met Hem praten en Hem in Zijn heerlijkheid voor ogen hebben. Daar gaat het om.”*

¹² A. Huijgen, *Theologia Reformata*, 361.

¹³ Hans Burger, *Hoe kan Jezus kruisdood*, 393-394.

Amen!

Liturgie Ablasserdam & Nieuw-Lekkerland

Votum en zegengroet

Zingen Psalm 99: 1(a), 2(v), 3(m), 4(v), 5(m), 6(v), 7(m), 8(a)

Gebet om ontferming

Zingen Gezang 168: 1, 2, 3 [Vader vol van vrees en schaamte]

Genadeverkondiging

Zingen Gezang 168: 4 [Vader vol van vrees en schaamte]

Gebet om verlichting door de heilige Geest

Lezen Leviticus 9: 1 – 6 & 9: 22 – 10: 20

Zingen Psalm 97: 1, 2

Verkondiging

Zingen Opwekking 192 [Ik kom in uw heiligdom binnen]

Wet van de Heer

Zingen Gezang 233 [Jezus vol liefde]

Dankzegging en voorbede

Inzameling van de gaven

Zingen Liedboek 405 [Heilig, heilig, heilig]

Zegen